

Повернення майнових цінностей нелегального походження, що утримуються в Швейцарії, відбувається в чотири етапи:

1. Виявлення:

Усякий випадок стягнення майна починається з виявлення майнових цінностей, придбання яких вважається нелегальним, у країні, де були виявлені дії, які можуть підлягати кримінальному покаранню та які є предметом розслідування у цій країні. Фінансові слідства можуть відбуватися по передбаченим каналам (наприклад FIU¹, CARIN², тощо) та регулярно ведуть за кордон, до Швейцарії також. Локалізація майнових цінностей нелегального походження є необхідною умовою щодо їх блокування.

2. Тимчасове блокування:

Після цього може бути прийняте рішення про тимчасове блокування. Якщо майнові цінності знаходяться у Швейцарії, держава-заявник може просити о їх блокуванні шляхом міжнародної судової взаємодопомоги. Згідно ст. 18 МВКС, компетентні швейцарські органи влади можуть у відповідь на чіткий запит іноземної держави застосувати тимчасові засоби навіть до пред'явлення формального запиту судової взаємодопомоги з ціллю запобігання відпливу майнових цінностей. Таке тимчасове блокування є можливим, якщо пізніша процедура взаємодопомоги не видається цілковито неприпустимою чи недоречною. Тимчасові заходи повинні бути відмінені, якщо іноземна держава не робить у відведені строки формального запиту щодо судової взаємодопомоги³. Разом із подачею такого запиту держава-заявник може попросити видати задля перевірки інформацію про фінансові потоки та, відповідно, про право володіння цими майновими цінностями. Ціль запиту взаємодопомоги подвійна: з одного боку, зберегти дійсну ситуацію та завадити можливим злочинцям продовжувати користуватися майновими цінностями, а з іншого боку зібрати необхідні докази для отримання рішення суду держави-заявника про конфіскацію.

3. Конфіскація / повернення правонаступникам:

Банковські дані та інші документи, які Швейцарія передає державі-заявнику, є для останньої засобами доказування. На основі цієї документації держава-заявник може здобути конфіскації майнових цінностей на користь державних кас або, відповідно, для їх повернення правонаступникам. Згідно швейцарській інтерпретації, майнові цінності переходять таким чином від держальника на той момент до призначених у рішенні осіб або держави.

4. Передача:

Протягом описаних вище етапів зазначені майнові цінності залишаються заблокованими. Швейцарський компетентний орган влади може наказати зняти тимчасове блокування та передати майнові цінності тільки на основі остаточного рішення, яке підлягає виконанню, та нового запиту взаємодопомоги від первісної держави.

¹ Financial Intelligence Unit

² Camden Asset Recovery Interagency Network

³ Зазначені майнові цінності можуть також бути заблоковані, тимчасово та *ad personam*, на основі рішення Федеральної ради. З цього моменту йдеться про адміністративну процедуру, і формальний запит судової взаємодопомоги також видається необхідним для блокування майнових цінностей згідно закону МВКС.

Контакт:

Федеральне управління юстиції
Дирекція з питань Міжнародної судової взаємодопомоги
Bundesrain 20
CH-3003 Berne

Federal Office of Justice
Division for International Legal Assistance
Bundesrain 20
CH-3003 Bern

T +41 58 462 11 20
Ф +41 58 462 53 80

www.rhf.admin.ch

Видання 2014 року

Повернення майнових цінностей нелегального походження, що утримуються в Швейцарії

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська конфедерація

Федеральний департамент юстиції та поліції ФДЮП
Федеральне управління юстиції ФЮЮ

Уже багато років Швейцарія підтримує іноземні держави у питаннях повернення нелегально придбаних майнових цінностей. У цій галузі, крім сприяння розробці багатьом міжнародним умовам та їх пізнішої ратифікації, вона ще володіє своєю власною юридичною базою, федеральним законом про міжнародну взаємодопомогу у кримінальній сфері (закон про міжнародну взаємодопомогу у кримінальній сфері, МВКС), який дозволяє широко взаємодіяти з закордонном у напрямку судової взаємодопомоги у кримінальній сфері. Згідно цього закону Швейцарія може зокрема передавати правонаступникам заблоковані майнові цінності у рамках судової взаємодопомоги.

Федеральне управління юстиції (ФУЮ) є органом нагляду у сфері судової взаємодопомоги, є центральним співрозмовником як для швейцарських, так і для іноземних органів, а також для їх представників. Крім того, в залежності від випадків, щодо виконання процедури взаємодопомоги компетентними є державні кантональні міністерства або федеральні органи кримінального переслідування.

Ця брошура дає уявлення про процедуру швейцарської судової взаємодопомоги, яка застосовується у сфері повернення майнових цінностей нелегального походження.

Ключове положення про повернення предметів та майнових цінностей нелегального походження: ст. 74a МВКС

Згідно ст. 74a МВКС, яка просто і чітко роз'яснює передачу майнових цінностей, предмети або майнові цінності, які підпали під судовий арешт, можуть бути передані в рамках процедури судової взаємодопомоги компетентному іноземному органу на його запит з ціллю їх конфіскації чи повернення правонаступнику. До цих предметів чи майнових цінностей зокрема входять продукт чи результат правопорушення, відновна вартість, незаконний пожиток чи навіть компенсуюче боргове зобов'язання. Передача може відбутися на будь-якому етапі іноземної процедури, як правило після рішення про остаточну конфіскацію, що підлягає виконанню, прийнятого державою-заявником. Якщо майно має явне нелегальне походження, предмети чи цінності, про які йдеться мова, можуть за деяких умов бути передані навіть без остаточного рішення.

Повернення предметів чи майнових цінностей є, як правило, предметом окремого запиту судової взаємодопомоги після наказу держави-заявника конфіскувати ці предмети чи майнові цінності, на основі банківських даних та інших засобів доказу. Судова процедура складається з чотирьох етапів, стисле пояснення яких надається нижче.

1. Згідно ст. 18 МВКС, майнові цінності, які знаходяться у Швейцарії, можуть бути тимчасово заблоковані, навіть якщо не було подано формального запиту судової взаємодопомоги, якщо пізніша процедура взаємодопомоги не видається цілковито неприпустимою чи недоречною. Тимчасові заходи повинні бути відмінені, якщо іноземна держава не робить у відведені строки формального запиту судової взаємодопомоги.
2. Подача формального запиту судової взаємодопомоги розуміє прохання заблокувати майнові цінності, а також зібрати докази щодо цих цінностей (наприклад витяг з земельного реєстру, банківські документи). Особу, на яку націлені заходи взаємодопомоги, інформують про запит, якщо не існує умов конфіденціальності.
3. Право бути почутим надається особі, якої торкаються заходи взаємодопомоги, найпізніше до оголошення закриття процедури судової взаємодопомоги, у якій виконавчий орган наказує передачу доказів та подальше блокування.
4. Зібрані докази передаються державі-заявнику одразу після успішного закриття процедури судової взаємодопомоги. Майнові цінності залишаються заблокованими у Швейцарії. На основі доказів держава-заявник повинна бути взмозі отримати рішення щодо конфіскації майнових цінностей, заблокованих у Швейцарії.
5. Рішення щодо конфіскації визначає, хто є власником заблокованих майнових цінностей, та відповідно чи вони конфіскуються державою, чи повертаються до правонаступника. З моменту прийняття остаточного рішення, яке підлягає виконанню, держава-заявник може на основі цього рішення запросити по каналам судової взаємодопомоги передачу майнових цінностей. Як тільки всі умови виконані, ці цінності передаються державі чи правонаступнику (згідно рішення щодо конфіскації).

Запити судової взаємодопомоги, які направляються у Швейцарію, повинні вмщувати наступну інформацію:

1. **Указання органа влади**, від якої походить запит.
2. **Об'єкт іноземної процедури та мотив запиту**. Орган-заявник повинен указати на конкретний зв'язок між фактами, які є об'єктом іноземного розслідування, заходами, про які запитано, та майновими цінностями, що утримуються у Швейцарії. Він не зобов'язаний пред'являти докази. Не допускається невизначений пошук доказів (*fishing expedition*), через який без конкретних прикмет вимагається блокування майнових цінностей чи збирання доказів. Заходи, про які запитано, повинні бути описані якнайдетальніше.
3. **Найчіткіше та найповніше указання особи, яка переслідується** або прикмети, які можуть сприяти її ідентифікації. Однак судова взаємодопомога може бути надана, навіть якщо ця особа невідома.
4. **Судова кваліфікація фактів, які розслідуються** в державі-заявнику.
5. **Стислий опис основних фактів**, який дозволить швейцарському органу дослідити, чи правопорушення, учинене за кордоном, є також караним у швейцарському праві (подвійне інкримінування). Умова подвійного інкримінування повинна бути виконана для того, щоб можна було ужити примусових заходів, як наприклад арешт майнових цінностей. Переказ фактів повинен містити принаймні місце, дату та спосіб здійснення правопорушення. На основі цих вказівок запитуваний орган може вирішити, чи він ухвалить, і в якій мірі, рішення про взаємодопомогу. Крім цього, зазначене у запиті правопорушення не повинно бути політичним чи податковим, а виконання запиту не повинно посягати на суверенитет, безпеку, громадський порядок чи на будь-які інші основні інтереси. Коли запит судової взаємодопомоги відбувається у рамках кримінальної процедури щодо відмиття грошей, то він повинен містити достатні вказівки, які би дозволили зробити висновок про існування попереднього правопорушення.

Запити про взаємодопомогу повинні бути передані **у письмовій формі** через офіціальні канали, передбачені для цього, та **перекладені** однією з офіційних мов Швейцарії.